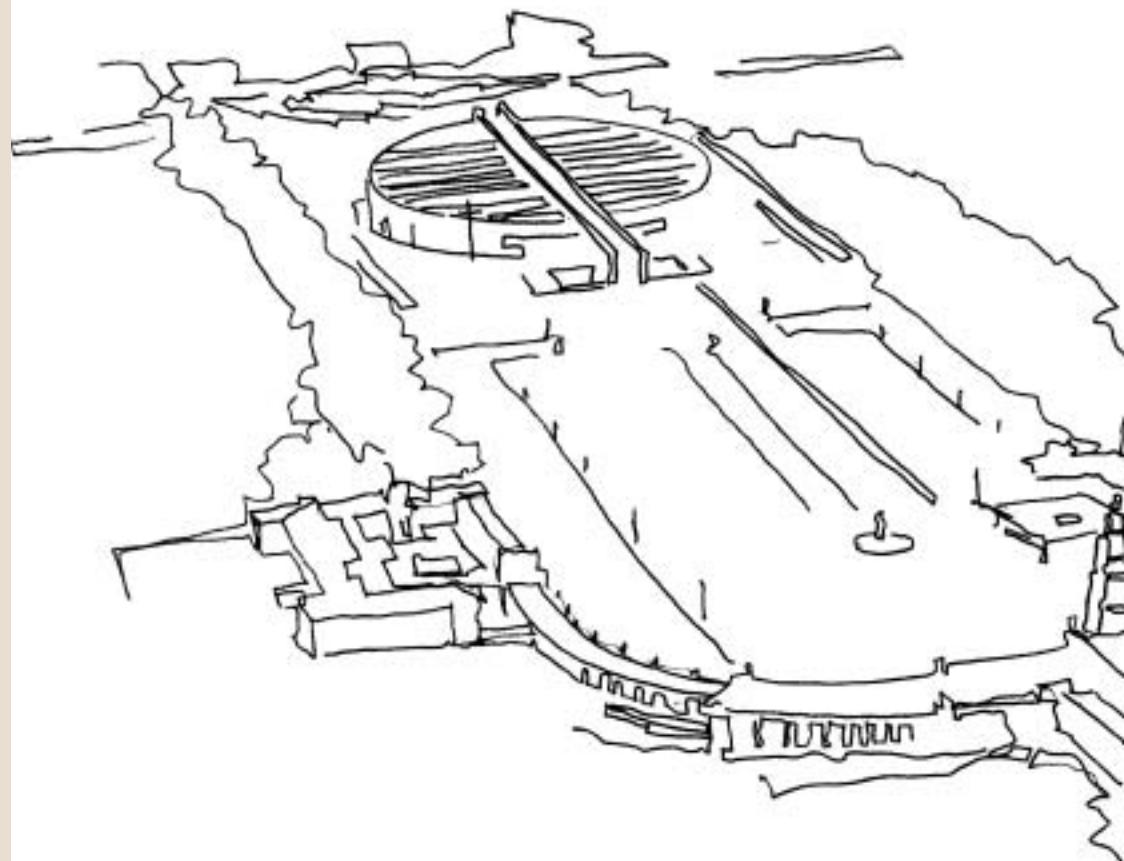




# Η Αγία Τριάδα στη Fatima της Πορτογαλίας

Ένας ναός  
του  
21ου αιώνα,  
καθώς  
εορτάζονται  
τα 90 χρόνια  
του  
Ιερού  
Προσκυνήματος



Επιμελεία:  
ΓΙΩΡΓΟΥ Π. ΚΑΡΑΛΗ

**Σ**το ιερό Προσκύνημα της Fatima, στην πόλη Nova de Ourém, αντικριστά της ιστορικής βασιλικής εκκλησίας, λειτουργεί εδώ και λίγες ημέρες ο νέος ναός της Αγίας Τριάδας.

Ένας σύγχρονος ναός, μια εκκλησία του 21ου αιώνα, δημιούρ-

γημα του Αλέξανδρου Τομπάζη, του Έλληνα αρχιτέκτονα με τη διεθνή αναγνώριση.

Τα θυρανοίξια έγιναν στις 12 Οκτωβρίου, στη διάρκεια της κορύφωσης των εορταστικών εκδηλώσεων για τα 90 χρόνια ιστορίας του ιερού Προσκυνήματος, με την παγκόσμια απήχηση.

ένα γραμμικό στοιχείο σε μορφή ΙΙ στην οροφή. Η συμμετρική οργάνωση του χώρου επιλέχθηκε για λόγους συμβολικού, αισθητικού και λειτουργικού. Ο κύκλος επιτρέπει εξωτερικά ανεμπόδιστη κίνηση μεγάλου αριθμού πιστών γύρω από την εκκλησία, ενώ εσωτερικά παρέχει -σε σχέση με άλλα

προς την κυρίως εκκλησία.

Το συγκρότημα είναι σχεδιασμένο με βάση τις αρχές του βιοκλιματικού σχεδιασμού. Σημαντικό στοιχείο του είναι η διαμόρφωση της οροφής, η οποία ενσωματώνει δεξιά και αριστερά από τις γραμμικές δοκούς μία μεταλλική κατασκευή με περσίδες. Η κατα-



Πρόκειται για έναν από τους μεγαλύτερους ναούς, χωρητικότητας 9.000 προσκυνητών, αριθμός που ανταποκρίνεται στους πιστούς που συνήθως προσέρχονται τις Κυριακές. Στις μεγάλες γιορτές, τότε που οι προσκυνητές φθάνουν ως και τις 500.000, θα εξακολουθήσει να χρησιμοποιείται ο εξωτερικός χώρος, τη διαμόρφωση του οποίου, επίσης, έκανε το Γραφείο Τομπάζη.

Η νέα Εκκλησία εμβαδού 33.000 τ.μ. χωροθετήθηκε στο ένα άκρο της πλατείας (στο άλλο βρίσκεται, όπως προαναφέραμε η ιστορική βασιλική Εκκλησία της Fatima) και χαρακτηρίζεται από την κυκλική της κάτοψη, με διάμετρο 125 μ., η οποία τέμνεται από

σχίματα- αφενός μεν τη δυνατότητα σε μεγαλύτερο αριθμό από μνη να βρίσκονται όσο το δυνατόν πιο κοντά στην Ιερά Τράπεζα, κατ' αντιστοιχία με ένα αρχαίο θέατρο, αφετέρου δίνει τη δυνατότητα οπτικής επαφής με όλον το χώρο και την αίσθηση της συνοχής στο εκκλησίασμα.

Το κτίριο αναπτύσσεται σε δύο επίπεδα, με το ισόγειο να αναδύεται σταδιακά από την υπάρχουσα πλατεία, ενώ μεγάλο τμήμα του έργου είναι υπόσκαφο για λόγους μείωσης του ορατού όγκου του. Οι μικρότερες βοηθητικές Εκκλησίες και τα εξομολογητήρια είναι επίσης υποβαθμισμένα για να μην εμποδίζουν την οπτική επαφή από την πλατεία

σκευή αυτή δίνει τη δυνατότητα πλήρους ελέγχου του φυσικού φωτισμού και δημιουργίας σεναρίων φωτισμού ανάλογα με το είδος της συνάθροισης (λειτουργία, συναυλιακό/πολιτιστικό γεγονός κλπ.).

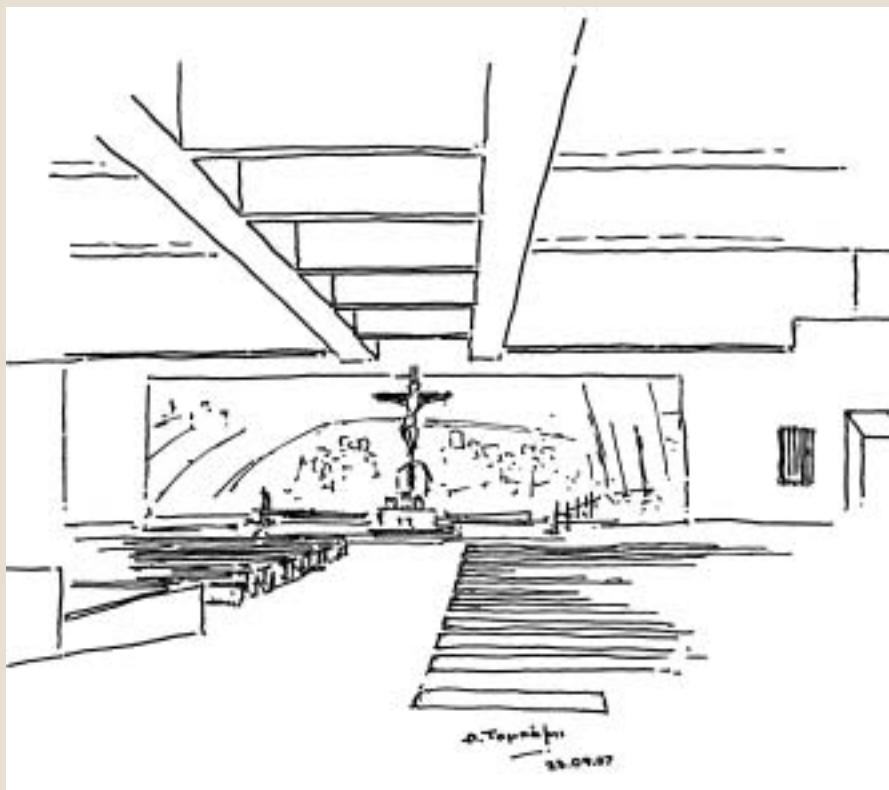
Στο εσωτερικό του ναού, μετά από πρόταση των αρχιτεκτόνων, έχουν τοποθετηθεί έργα καλλιτεχνών από πολλές χώρες του κόσμου, δίνοντας μ' αυτή την επιλογή έμφαση στον οικουμενικό χαρακτήρα του έργου.

Ο ευρύτερος χώρος στον οποίο ανεγέρθηκε ο νέος ναός έχει διαστάσεις περίπου 600 μ. επί 150 μ. και διαμορφώθηκε κατά τρόπο που να εξυπηρετεί τις συγκεντρώσεις μεγάλους πλήθους.



## Με αρχιτεκτονικό διαγωνισμό

Ο ναός της Αγίας Τριάδας είναι αποτέλεσμα διεθνούς αρχιτεκτονικού διαγωνισμού που διεξήχθη κατόπιν πρόσκλησης το 1997-98 σε δύο φάσεις. Προσκεκλημένοι στο διαγωνισμό ήταν επίσης ο Ελβετός αρχιτέκτων Mürio Botti, ο Ιταλός Vittorio Gregotti, ο Γερμανός Gónter Pfeifer, ο Ισπανός 'Oscar Tusquets Blanca, ο Μεξικανός Pedro Ramirez Vázquez, και οι Πορτογάλοι Gonçalo Sousa Byrne, João Luis Carvalho da Graca και Alcino Soutinho. Στη δευτέρη φάση προκρίθηκαν οι λύσεις των Goncalo Sousa Byrne, 'Oscar Tusquets Blanca και Αλέξανδρου Τομπάζη, η λύση του οποίου τελικά απέσπασε το πρώτο βραβείο. Το Μάιο του 2000 υπεγράφη η σύμβαση για την εκπόνηση της μελέτης, για την οποία το ελληνικό γραφείο συνεργάστηκε με την Πορτογαλίδα αρχιτέκτονα Paula Santos και Πορτογάλους μελετητές όλων των λοιπών ειδικοτήτων. Συνεργάτες αρχιτέκτονες στην Ελλάδα ήταν ο Σταύρος Γυφτόπουλος και η Σοφία Παρασκευοπούλου. Η ενεργειακή μελέτη εκπονήθηκε από την ομάδα του αναπλ. καθηγητή του Πλανεπιστημίου Αθηνών Ματθίου Σανταμούρη. Η κατασκευή ξεκίνησε το Φεβρουάριο του 2004.



**ΑΔΙΑΤΑΡΑΚΤΗ**  
χωρίς ρύπους και σκόνη  
[www.concrepairs.gr](http://www.concrepairs.gr)

**διαμαντοκοπή, ειδικές κοπές**  
**ΤΗΛ.: 2109951641-3** **X. KOKKINOΣ**  
ΔΙΠΛΩΜ. ΠΟΔ. ΗΧΗ. Ε.Μ.Π.

# Διατηρούνται οι δαιδαλώδεις διαδικασίες διαχείρισης και ελέγχου για το ΕΣΠΑ

**K**ατατέθηκε στη Βουλή το νομοσχέδιο του υπουργείου Οικονομίας «για τη διαχείριση, έλεγχο και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την Προγραμματική Περίοδο (ΕΣΠΑ) 2007 – 2013», το οποίο, παρά τις προθέσεις του, διατηρεί τις δαιδαλώδεις διαδικασίες που είχαν εφαρμοστεί στο Γ' ΚΠΣ, παρά την κοινή διαπίστωση ότι έπρεπε να απλουστευθούν.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η χώρα μας στο Γ' ΚΠΣ ήδη υπέστη ένα ταπεινωτικό πρόστιμο 500 εκατ. ευρώ για παράτυπη υλοποίηση έργων στην περίοδο 2000-2004 διότι, όπως αποδείχθηκε, την πολυνομία και αντιφατικότητα του πλαισίου υλοποίησης δεν μπορούν να την αντιμετωπίσουν νεοίδρυμενοι φορείς και Α.Ε. και αλλεπάλληλα επιπέδει ελέγχων.

Η λειτουργία του νέου, ογκώδους και αντιπαραγωγικού μηχανισμού, όπως επισημάνθηκε στο Συνέδριο που πραγματοποίήσε το ΤΕΕ για το ΕΣΠΑ, τον περασμένο Ιούνιο, προϋποθέτει την περαιτέρω στελέχωση του υφισταμένου, που υπολογίζουμε ότι απασχολεί σήμερα 2.000 άτομα αποκλειστικά στη διαχείριση και τον έλεγχο, πέραν βεβαίως των Δημοσίων Υπηρεσιών και των υφιστάμενων Ανωνύμων Εταιρειών του Δημοσίου που υλοποιούν, παρακολουθούν και ελέγχουν τα έργα.

Ειδικότερα με το νομοσχέδιο:

- Δημιουργούνται 14 Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης – ΕΥΔ (άρθρο 5), εκ των οποίων 3 είναι συγχρόνως και ΕΦΔ έργων ΠΕΠ εθνικής εμβέλειας και δικαιούχοι πράξεων τεχνικής βοήθειας.

- Οι 7 υφιστάμενες κατά την περίοδο 2000 -06 ΕΥΔ (π.χ. ΕΠ Πολιτισμού, Υγείας - Πρόνοιας, κλπ.) που παύουν να ισχύουν την περίοδο 2007-13 λειτουργούν ως ΕΦΔ για

έργα αρμοδιότητάς τους σε ΕΠ ή/και έχουν και καθίκοντα στρατηγικού σχεδιασμού.

- Δημιουργούνται 13 «Ένδιάμεσες Διαχειριστικές Αρχές» στις 13 Περιφέρειες της χώρας (άρθρο 6) με αρμοδιότητα τη διαχείριση των Αξόνων Προτεραιότητας της αντίστοιχης διοικητικής Περιφέρειας ενώ δεν φαίνεται να υφίσταται ΕΥΔ για καθένα από τα 5 ΠΕΠ όπως θα ήταν αναμενόμενο αλλά η εποπεία και ο συντονισμός του έργου τους (των 13) αναλαμβάνεται από την Εθνική αρχή συντονισμού που είναι αρμόδια και για την αξιολόγηση των πέντε ΠΕΠ.

- Δημιουργούνται 13 Αναπτυξιακοί Οργανισμοί Περιφέρειας

για στήριξη των φορέων ΟΤΑ Α' βαθμού (άρθρο 34).

- Ενισχύονται οι αρμοδιότητες της ΜΟΔ ΑΕ (άρθρο 33).

- Δημιουργούνται 5 κεντρικές συντονιστικές Επιτροπές (άρθρ. 10) ενώ δίνεται η δυνατότητα σύστασης αγνώστου αριθμού Επιτροπών και Ομάδων Εργασίας για υποβοήθηση του έργου των διαχειριστικών αρχών.

- Δίνεται η δυνατότητα εκκώρησης σε ΕΦΔ συνόλου ή μέρους του έργου των διαχειριστικών αρχών.

- «Επιβάλλεται» έμμεσα και χωρίς τεκμηρίωση αναγκαιότητας η αναδιοργάνωση κεντρικών, περιφερειακών και –για πρώτη φορά– νομαρχιακών υπηρεσιών μέσω της δημι

«κρατικιστική/δημόσια» διοίκηση με ημερομηνία λήξης (2015) και διαφανόμενες αρνητικές συνέπειες σε ορους οικονομικού κόστους ή ανεργίας (στελέχη ΣΔΕ από τον ίδιωτικο τομέα).

- Δεν διασφαλίζεται με διαφανείς διαδικασίες η πιο αξιοκρατική και λιγότερο ευνοϊοκρατική στελέχωση των υπηρεσιών.

- Γ' άλλη μια φορά η βελτίωση των διαδικασιών στηρίζεται στην επέκταση των ειδικών υπηρεσιών και τη δημιουργία ΑΕ αντί της ριζικής αναβάθμισης των υπηρεσιών της διοίκησης, με συνέπεια να διαιωνίζεται ο δυϊσμός της Δημ. Διοίκησης και να μη διαχέονται ενδεχόμενες καλές πρακτικές στον υπόλοιπο δημόσιο τομέα.

- Δεν τίθεται το έναυσμα για την ενοποίηση των ελεγκτικών/εγκριτικών οργάνων νομοθεσίας Δημοσίων Έργων και ΕΣΠΑ και την κωδικοποίηση της νομοθεσίας Δημοσίων Έργων.

- Δημιουργείται τεράστιο διαχειριστικό κόστος στη διάρκεια ισχύος του Συστήματος (σύσταση, στελέχωση και λειτουργία ΑΕ, αμοιβές με βάση αυτές του γενικού διευθυντού Δημοσίου που, αν και σωστές αντικειμενικά, θα οδηγήσουν σε στελέχη δύο ταχυτήτων και, ενδεχομένως, σε περαιτέρω υποβάθμιση της ΔΔ μακροπρόθεσμα ενώ, πρακτικά, επιβαρύνοντας κυρίως το ΠΔΕ, μετατίθεται το κόστος στις πλάτες του Έλληνα φορολογούμενου).

- Απαξιώνεται η ισχύουσα εθνική νομοθεσία ιδίως αυτή της παραγωγής δημοσίων έργων, συμβάσεων και προμηθειών, πρόσφατα και σε μεγάλο βαθμό εναρμονισμένη με την Κοινωνική (π.χ. Άρθρα 9 καταστατικών ΜΟΔ και «Δήμος ΑΕ»).

- Ενσωματώνονται σε πολύ μικρό βαθμό, σε ενιαίο ΣΔΕ τα ΕΠ του ΕΣΠΑ και τα Προγράμματα Αγροτικής Ανάπτυξης και Αλιείας (π.χ. πιστοποίηση επάρκειας δικαιούχων).

**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Ν. ΠΕΡΠΕΡΑΣ**

## Το ΤΕΕ θα καταθέσει τις γενικές θέσεις του και τις επιμέρους προτάσεις του κατά τη συζήτησή του στη Βουλή

(ΑΟΠ) (άρθρο 31), με μορφή ΑΕ, δεκαετούς διάρκειας, των οποίων οι αρμοδιότητες ταυτίζονται σε μεγάλο βαθμό με αυτές των Δ/νσεων Σχεδιασμού και Προγραμματισμού των ΓΓ Περιφερειών ενώ εμπλέκονται ευθέως με αρμοδιότητες των Περιφερειακών Συμβουλίων. Το ΤΕΕ είχε ήδη προτείνει (Θέσεις ΤΕΕ επί πρώτου Προσχεδίου) την αντικατάστασή τους με Ειδικές Υπηρεσίες (ανάλογες με αυτές της Διαχείρισης) εφόσον ο σκοπός είναι η ενίσχυση των ταυτόσημων λειτουργιών, στο πλαίσιο της Γενικής Γραμματείας Περιφέρειας.

- Δημιουργούνται δύο ΑΕ «Διοικητική Αναδιοργάνωση» και «Ψηφιακές Ενισχύσεις» για διαχείριση δράσεων και υποστήριξη φορέων για τη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας της Δημ. Διοίκησης και τη διαχείριση κρατικών ενισχύσεων του ΕΠ «Ψηφιακή Σύγκλιση» αντίστοιχα.
- Δημιουργείται η «Δήμος ΑΕ»

ουργίας ομάδων εργασίας υψηλού κόστους (βαρύνει κυρίως το ΠΔΕ) και ημερομηνίας λήξης.

- Θεοπίζονται συγκεντρωτικές διαδικασίες: Η Διαχειριστική Αρχή / ΔΔ των ΕΠ προβλέπεται να προβαίνει σε εξέταση σταδίων δημοσίων συμβάσεων (άρθρο 3.2.δ), διαδικασία εξαιρετικά προβληματική έως αντίθετη με τους Κανονισμούς της ΕΕ. Η εμπλοκή των ΔΔ σε κάθε φάση εξέλιξης των δημοσίων συμβάσεων έρχεται σε αντίφαση με τη βασική παραδοσή ότι οι ΔΔ δεν μετέχουν στην υλοποίηση των έργων. Επιπλέον η διαδικασία αυτή επαναλαμβάνει βασικές λειτουργίες των Φορέων Υλοποίησης/Δικαιούχων με αποτέλεσμα να διακέεται και να περιπλέκεται η ευθύνη.

- Τα Συστήματα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) δεν διασυνδέονται λειτουργικά με υφιστάμενες διοικητικές λειτουργίες, δημιουργώντας μια «βαριά, παράλληλη» και πρακτικά

**S**υνοπτικά οι θέσεις αρχών του ΤΕΕ επί του νομοσχεδίου, όπως παρουσιάστηκαν και στο Συνέδριο για το ΕΣΠΑ, είναι οι εξής:

Το κάθε Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου/ΣΔΕ για να είναι αποτελεσματικό πρέπει:

- να αποτελείται και να περιγράφει διαδικασίες οι οποίες είναι σύννομες, εφαρμόσιμες και καθορισμένες πριν από την έναρξη λειτουργίας του,

επανειλημμένη διαπίστωση κομβικού σημείο διαχείρισης όπου επικεντρώνεται το πρόβλημα της ανεπάρκειας- το ΤΕΕ πιστεύει ότι τα βασικά κριτήρια επιλογής τους προκειμένου να διαχειρισθούν πόρους είναι:

- Επαρκής στελέχωση και τεχνογνωσία για την υλοποίηση του έργου εντός του εγκεκριμένου προϋπολογισμού και χρονοδιαγράμματος.
- Εφαρμοζόμενες διαδικασίες υ-

ζονται μέλη του ΤΕΕ (με αντίστοιχα ασφαλώς προσόντα), καθώς και τουλάχιστον 40% του συνολικού αριθμού των επιστημονικών στελεχών των ΑΕ να είναι μέλη του ΤΕΕ.

Ως προς τη συμμετοχή της Βουλής των Ελλήνων στα ΕΠ (άρθρο 14.7), δεν διαφαίνεται η ευπιπρεπούμενη σκοπιμότητα και δεν γνωρίζουμε αν τεκμηριώνεται η διαχειριστική της επάρκεια ως Τελικού Δικαιούχου. Προτείνουμε

## Θετικές πλευρές

**A**νεξάρτητα από τις σοβαρές διαφωνίες σε προτεινόμενες δομές και διαδικασίες, στο πλαίσιο του συνεδρίου για το ΕΣΠΑ από τοποθετήσεις ομιλητών επισημάνθηκαν ως θετικά σε σχέση με το Γ' ΚΠΣ αντίστοιχα τα εξής:

- Σαφής βελτίωση του 2ου Προσχεδίου σε σχέση με το 1ο παρόλο τον ΥΠΟΙΟ - κεντρικό χαρακτήρα του (π.χ. ενσωμάτωση δομών ΕΠΑΑ και ΕΠΑΛ στα ΣΔΕ).

• Επιπάχυνση των διαδικασιών εξέτασης δημοσίων συμβάσεων από την ΕΥΔ των ΕΠ (Άρθρο 3.2).

• Επιπάχυνση διαδικασιών γνωμοδότησης από εθνική αρχή συντονισμού για ένταξη έργων Π/Υ άνω των 5 εκ. ευρώ.

• Επιπάχυνση των διαδικασιών απαλλοτρίωσης (Άρθρο 25.5): Οι δικαστικές αποφάσεις των πολιτικών δικαστηρίων για τον προσδιορισμό των αποζημιώσεων από απαλλοτρίωσης δημοσιεύονται και καθαρογράφονται εντός 30 ημερών από τη συζήτηση.

Στους ελέγχους που διενεργούνται από ελεγκτικές μονάδες μέσω ΕΔΕΔ (άρθρο 16.9 και 16.10), αυτές να στελεχώνονται κατά περίπτωση και από μέλη του ΤΕΕ που είναι εγγεγραμμένα στο Μητρώο Εμπειρογνωμόνων του ΤΕΕ.

Το ΤΕΕ προτείνει, κατ' αναλογίαν της «Τεχνικής Επιπροπής συμβολευτικού χαρακτήρα» του άρθρου 11.7, να συγκροτηθεί κοινή Επιπροπή ΥΠΟΙΟ - ΥΠΕΣΔΔΑ - ΥΠΕΧΩΔΕ - ΤΕΕ - ΚΕΔΚΕ με βασική αρμοδιότητα την προώθηση και τον έλεγχο οριζόντιας ενσωμάτωσης στα ΕΠ των πολιτικών της «Βιώσιμης Ανάπτυξης και του ρόλου των Πόλεων στην Αστική και Αγροτική Ανάπτυξη», δεδομένης της εμπειρίας του και ενασχόλησής του με το θέμα.

] [www.tee.gr](http://www.tee.gr)  
υλικά Συνεδρίου ΤΕΕ  
για το ΕΣΠΑ

- να υλοποιείται από φορείς οι οποίοι, έχοντας λάβει υπόψη τους τις διαδικασίες αυτές, να μπορούν να αποδείξουν ότι έχουν τη δυνατότητα να τις ακολουθούν,
- εφόσον πρόκειται για ΣΔΕ που αφορούν σε μεγάλο βαθμό τη διοίκηση και διαχείριση του συστήματος παραγωγής έργων της χώρας, να στοχεύει στη βελτιστοποίηση των σχετικών δομών ώστε αυτές να μπορούν να παραμείνουν και να λειτουργήσουν και μετά το πέρας του εγκειρήματος (δηλ. και μετά το 2015).

Το ΤΕΕ θεωρεί ότι μετά την εμπειρία του προηγούμενου ΚΠΣ απαιτείται:

1. Απλούστευση και τυποποίηση των διαδικασιών υλοποίησης και διαχείρισης και αποφυγή οποιασδήποτε προσθήκης επιπλέον διαδικασών.
2. Λιγότεροι και αποτελεσματικότεροι έλεγχοι και συγχώνευση υφιστάμενων παράλληλων διαδικασιών.
3. Τροποποίηση και απλούστευση του θεσμικού και νομοθετικού πλαισίου της χώρας όταν διαπιστώνονται συνεχώς τα ίδια προβλήματα στο σύστημα υλοποίησης των έργων.

Ιδιάρετα για τους Φορείς Υλοποίησης (Τελικούς Δικαιούχους - ΤΔ) -το κατεξοχήν κατά γενική και

- Αντικατάσταση με υπεύθυνη δήλωση των δικαιολογητικών της Οδηγίας 18/2004 των εταιρειών που μετέχουν σε διαγωνισμούς του Δημοσίου (άρθρο 25.1)

• Απαλλαγή από τον έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου προγραμματικών συμβάσεων μεταξύ αναθετουσών αρχών κάτω των 10.000.000 ευρώ (άρθρο 25.4).

• Καθορισμός κατώτατου ορίου Π/Υ έργου, για μεν τα τομεακά ΕΠ σε 500.000 ευρώ και υπηρεσίων και προμηθειών σε 200.000 ευρώ, για δε τα ΠΕΠ σε 200.000 και 100.000 ευρώ αντίστοιχα, με εξαίρεση αυτής της υποχρέωσης για τα μικρά νησιά και ορεινές και μειονεκτικές περιοχές.

• Για πρώτη φορά εμπλοκή της Ν.Α. στη διαχείριση ΕΠ μέσω Ομάδων Έργου, που υποστηρίζουν τις νομαρχιακές υπηρεσίες.